

POSITION PAPER

Sanitaire Wegwerpproducten

Uit het afvalonderzoek van Schone Rivieren blijkt dat (plastic) sanitaire wegwerpproducten in het voorjaar van 2022 op 23% van de rivieroeveren zijn aangetroffen. Vochtige doekjes worden met een gemiddelde van 3 stuks per 100 meter gevonden en staan op plaats 13 van de top 15 van meest gevonden afval langs de rivieren [1]. Maandverband wordt op 11% van de oevers gevonden, met gemiddeld 2 stuks per 100 meter [2].

Bij gemengde rioolstelsels wordt bij hevige regenval schoon regenwater vermengd met vuil rioolwater en wordt vaak afgevoerd op de rivieren. Sanitair afval als wattenstaafjes, maandverband, tampons en vochtige doekjes, dat is weggegooid in het toilet komen vervolgens via overstort in de rivieren terecht [3].

Onder de Europese Single Use Plastics (SUP) richtlijn zijn plastic wattenstaafjes per juli 2021 verboden. In de laatste meting van Schone Rivieren (2022) staan ze desondanks nog steeds in de top 15, op nummer 12 (aanwezig in 26% van de onderzochte rivieroeveren en gemiddeld 3 per 100 meter). Mogelijk verblijven ze lang in het milieu en is het effect van het verbod pas na langere tijd te zien [1].

Het effect van de Europese maatregelen in de SUP-richtlijn voor sanitaire doekjes op hun aandeel in het zwerfval is te verwachten als gevolg van maatregelen in het kader van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV), markeringsvoorschriften en bewustwordingsmaatregelen. Voor menstruatieartikelen (maandverband, tampons, inbrenghulzen of verpakkingen hiervan) bepaalt de SUP-richtlijn alleen markeringsvoorschriften en bewustwordingsmaatregelen.

De kosten van de vervuiling zijn hoog [5]. Naast de plasticvervuiling zijn er problemen met wegwerpen van plastic via het riool. De verspreiding van pathogene bacteriën, ziekteverwekkers, die zich aan plastic hechten en zich al meeliftend op plastic over lange afstanden kunnen verplaatsen [4]. Ondanks dat producenten maatregelen hebben getroffen om de vezels in vochtige wegwerpdoekjes aan te passen, groeit de productie jaarlijks met 6.1% en zijn er voor consumenten vele varianten op de markt die op elkaar lijken en synthetische stoffen bevatten (babydoekjes, schoonmaakdoekjes, reinigingsdoekjes, doekjes voor make-up remover, enz) [5]. Hierdoor is het probleem van verstoppingen en schade aan rioleringen niet opgelost [6, 7, 8].

SCHONE RIVIEREN ROEPT OP OM EEN:

- **Uitfasering van gebruik van plastic in sanitaire wegwerpartikelen en verbod op gebruik van plastic in deze producten**
Bijvoorbeeld een verbod op het gebruik van plastic in sanitaire wegwerpartikelen als tampons en maandverband.
- **Uitbreiding van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid:**
*Bijvoorbeeld niet alleen voor vochtige doekjes maar ook voor menstruatieproducten.
Heffingen op producten die in het milieu worden aangetroffen als gevolg van overstort en daarmee een voorlichtingscampagne te financieren dat alleen de drie P's (poep, plas en papier) doorgespoeld mogen worden en de vierde P (plastic) nooit.*

De kosten die waterschappen maken voor het verwijderen en verwerken van plastic zwerfvuil moeten volledig gedekt worden door UPV.

- **Bevordering van alternatieven:**
Bijvoorbeeld gebruik van wasbare luiers, menstruatiecups en menstruatieondergoed.
- **Uitbreiding van markeringsvoorschriften, effectieve voorlichtingcampagnes om gedragsverandering te stimuleren - spoel geen sanitair afval door het toilet:**
Bijvoorbeeld de verplichting om alle vochtige doekjes als 'niet doorspoelbaar' te labelen en met een landelijke campagne hierop inspelen.

REFERENTIES

1. Schone Rivieren Factsheet Voorjaarsmeting. (2022, 07 13). Schone Rivieren.
<https://www.schonerivieren.org/wp-content/uploads/2022/07/SR-factsheet-voorjaar-2022.pdf>
2. Afval hotspots in de nederlandse rivierdelta. (n.d.). Schone Rivieren. Retrieved September 1, 2022, from <https://www.schonerivieren.org/wp-content/uploads/2021/11/Afval-hotspots-in-de-Nederlandse-rivierdelta-Schone-Rivieren-2021.pdf>
3. Na hevige regenval wattenstaafjes en tampons op de stoep. (2021, July 14). Schone Rivieren.
<https://www.schonerivieren.org/nieuwsbericht/na-hevige-regenval-wattenstaafjes-en-tampons-op-de-stoep/>
4. McVeigh, K. (2019, March 11). Pathogens hitchhiking on plastics 'could carry cholera from India to US'. The Guardian. <https://www.theguardian.com/environment/2019/mar/11/pathogens-hitchhiking-on-plastics-could-carry-cholera-from-india-to-us>
5. The environmental & economic costs of single-use menstrual products, baby nappies & wet wipes. (2019, November 28). Zero Waste Europe.
<https://zerowasteurope.eu/library/the-environmental-economic-costs-of-single-use-menstrual-products-baby-nappies-wet-wipes/>
6. (n.d.). Nietinhetriool.nl. Retrieved August 31, 2022, from <https://www.nietinhetriool.nl/>
7. BBC Radio 4. (n.d.). YouTube.
<https://www.bbc.com/news/uk-46188354>
8. International water industry position statement on non-flushable and 'flushable' labeled products (2016). (2016, September 6). International Water Services Flushability Group.
<https://www.iwsfg.org/wp-content/uploads/2020/10/2016-Intl-Wipes-Position-Statement.pdf>